

Endelavebladet

Efterår på Endelave

24. årgang - Nr. 5 - oktober 2026

Indhold og andet godt m.m.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Side/Indhold

- 2 Indhold
- 2 De nye affaldsbeholdere
- 2 De Kolde Kaniner
- 3 Kalender
- 4 Stafetten
- 6 Nyt fra Endelave Beboerforening herunder bl.a.
 - Efterårsbanko
 - Ny bestyrelsessammensætning
 - Færge
 - Foredrag
- 8 Tak til alle fra Møllehuset
- 8 Kristian Klarvand fra Vejle koncert
- 9 Ø-telefonbogen
- 10 Endelave Jagtforening
- 10 Endelave Museum
- 11 Endelave Fritids- og Kulturforening
- 12 Endelave Lægeurtehave
- 14 Kirkebladet
- 16 Sankt Hans talen
- 18 Endelave Strik 2026
- 19 Mød en Endelavit
- 20 Et dramatisk besøg
- 22 Schildknecht/Hoé familiegravsted
- 25 Lægeklinikken Endelave
- 25 Endelave Færgefart
- 26 Nyttige telefonnumre
- 27 Endelavebladet information
- 28 Når enden er go´

De nye affaldsbeholdere

Vi glæder os til, at de nye affaldsbeholdere bliver leveret til jer lige om lidt, og den nye sortering endelig kan starte 😊
Hvis der er nogen, der har spørgsmål til affaldet, skal de endelig ringe eller skrive til os. Vi sidder klar til at hjælpe.

Med venlig hilsen
Caroline Strandbygaard
Udviklingskonsulent

Telefon direkte: 7629 2758
Mobil: 2452 7111
Mail: cstj@horsens.dk

Horsens Kommune
Teknik og Miljø
Affald og Genbrug

STRÅ PÅ VEJ TIL MUSEETS STRÅTAG

foto: Hanne Barner

De Kolde Kaniner

KLAR TIL EN NY VINTERBADE-SÆSON

Saunaen får i skrivende stund etableret ny ovn (af klubbens uvurderlige handy-man). Vi satser derfor på en sæson med stabil varme – og masser af kulde.

Åbningsdag:

torsdag den 1. oktober kl. 13

Kolde kaniner – hel sæson: kr. 200

Gæster pr. gang: kr. 50

Mobilepay #31064 - Konto 7652-1202804

***Vi ses på Dronningebroen
Havudvalget***

Kalender

GAMMELNOK

Onsdage i ulige uger kl. 11.30 - ca. 14.00
i caféen i Lægeurtehaven

WORKOUT OG STEP FOR ALLE

Hver mandag kl. 10.30
ved Sonja Elgaard i skolens gymnastiksal

SKUMTENNIS FOR ALLE

**Hver mandag og onsdag kl. 16.30-17.30
og fredag kl. 12.00-13.00**
i skolens gymnastiksal

BADMINTON FOR ALLE

Hver tirsdag kl. 19.00
ved Allan Urlev i skolens gymnastiksal

GYMNASTIK FOR ALLE

Hver onsdag kl. 10.30
ved Grete Elmer i skolens gymnastiksal

QI GONG OG TAI CHI FOR ALLE

Hver torsdag kl. 10.30
ved Sonja Elgaard i skolens gymnastiksal

YOGA FOR ALLE

Hver fredag kl. 10.30
ved Merethe Krogh i skolens gymnastiksal

TRÆNING MED HÅNDVÆGTE FOR ALLE

Hver fredag kl. 15.30
ved Sonja Elgaard i skolens gymnastiksal

BUKKEPRAL

Torsdag, den 1. oktober kl. 11.00
ved Bennys værksted

ENDELAVE BIO

Fredag, den 2. oktober
ved EFK i skolens gymnastiksal

HØSTFEST

Lørdag, den 10. oktober kl. 19.00
Borddækning kl. 12-13.
ved jagtforeningen i gymnastiksalen

FOREDRAG OM NATTENS DYR

Tirsdag, den 13. oktober kl. 19.00
i gymnastiksalen

ÆBLEKAGE KONKURRENCE

Onsdag, den 14. oktober kl. 13.00-16.00
i Lægeurtehaven

EFTERÅRSBANKO

Torsdag, den 15. oktober kl. 19.00
Dørene åbnes kl. 18.15
ved EBF i skolens gymnastiksal

KRISTIAN KLARVAND FRA VEJLE KONCERT

Fredag, den 16. oktober kl. 20.00
ved Endelave Rytmske Musikforening
i skolens gymnastiksal

EFTERÅRSFROKOST I BRYGGERLAUGET

Lørdag, den 17. oktober kl. 12.00
for bryggerlaugets medlemmer i caféen i
Lægeurtehaven

SPIS SAMMEN IGEN

Fredag, den 30. oktober kl. 19.00
ved EFK i skolens gymnastiksal

MEDLEMSARRANGEMENT MED FOREDRAG OG FÆLLESSPISNING

Mandag, den 2. november kl. 19.00
i Lægeurtehaven

VIL DU VÆRE MED TIL DILETTANT MØDE?

Torsdag, den 5. november kl. 19.00
ved EFK i skolens gymnastiksal

ENDELAVE BIO

Fredag, den 20. november
ved EFK i skolens gymnastiksal

JULEMARKED

Lørdag, den 28. november kl. 11.00-15.00
i Lægeurtehaven

ÅRETS JULEFROKOST - SÆT KRYDS I KALENDEREN

Lørdag, den 5. december
ved EFK i skolens gymnastiksal

Stafetten

HILSEN FRA EN TIDLIGERE ENDELAVIT

Kære Endelave, øens turister og nutidige beboere.

Jeg bærer rundt på en stolthed over at have boet på øen i 27 år. Min søn Bilge og jeg flyttede over til Niels Holm på Mejerigården, Kongevejen 29, i efterårsferien 1992. Vi havde camperet hvert år i uge 29 fra 1987. Min venneflokk og jeg elskede Endelave, så det var heller ikke svært at overtale min søn på nu 11 år til, at vi selvfølgelig skulle flytte over på øen til Niels og gården. Det blev begivenhedsrige år på godt og ondt.

Bilge startede i 5. klasse, så nu var de 23 børn på skolen! Hjemme på gården havde Niels sit landbrug med 88 Ha jord, ca. 20 Angus-kreaturer med kalve og en del søer med pattegrise, som voksede til og blev sendt afsted med færgen, når de havde nået slagtevægt. Jeg havde mit lille skomagerværksted i kælderen og tilbød at reparere hvad som helst, men savnede min ortopædiske tilgang og fik kontakt til en skomagermester i Aarhus, som jeg syede nye sko for. Landbrugets indtjening var efterhånden ikke noget at prale af, så Niels og jeg fik lyst til at udvide campingpladsen først med hytter i 1995, så et større campingareal og i 1998 kunne vi byde velkommen i øens første pizzeria og ikke mindst et velassorteret bageri!

Skæbnen ville, at jeg blev enke som 40-årig. Jeg havde jo opgivet mit fantastiske fag som håndskomager og havde nu sammen med Niels kastet min kærlighed på Cafeen og bageriet udover Campingpladsen med hytteferie og landbruget med færre svin.

Jeg måtte igennem mange koncepter og havnede tilsidst med at have åbent hele året med cafe og værtshus.

Det er ikke nemt at overleve i restaurationsbranchen på Endelave, og jeg måtte i november 2015 opgive delvist til stressramthed.

Heldigvis prøvede mine kære stamkunder at holde liv i mig, så jeg kunne i 2016 og 17 holde åbent få timer fredag og lørdag, og jeg elskede at kunne tilbyde kanin-middage en gang om måneden.

Jeg fik solgt i sommeren 2017 og flyttede ud på Rasmussens gård midt på Endelave. I august 2019 var jeg endelig klar til at forlade øen for at finde nyt arbejde.

Jeg elsker stadig at komme på øen, være i naturen og besøge venner og bekendte. Jeg er tilmed så heldig, at min søn og hans familie heller ikke kan undvære øen og har nu købt sommerhus midt i Endelave by. Det er til stadighed spændende at følge med i, hvordan øen klarer nye tiltag, aldrig kedeligt, men jeg synes øen de sidste par år har haft lige lovlig mange "alderdoms" - udfordringer ...!

Jeg ønsker Endelave alt godt fremover ... og vi ses.

Margith C. Holm
Humbleballe 2A, Søvind, Horsens

Foto: Kaninen Katrine (2014)

*Stafetten går videre til
Hanne Barner, Vesterby 7*

Kom godt i gang med sortering

Scan her og download vejledningen!

De nye affaldsbeholdere er leveret og den nye sortering er startet! Er du i tvivl om noget? Så kan du downloade den komplette sorteringsvejledning på Horsens Kommunes hjemmeside.

Med venlig hilsen
Affald og Genbrug
Horsens Kommune
horsens.dk/endelave

Sammen sorterer
vi mere

Horsens Kommune

Nyt fra Endelave Beboerforening

EN STOR TAK TIL EN ENDELAVIT, DER HJALP

da strømgeneratorens kølesystem svigtede og reservegeneratoren ikke ville starte!

Endelaves sårbarhed blev virkelig udstillet i dagene efter kabelbruddet, da strømgeneratoren også brød ned og den "nye" ikke ville starte. Netselskabet Konstant havde sejlet to elektrikere til Endelave sammen med chaufføren af lastbilen, der transporterede den "nye" generator over til os. De kunne ikke få startet maskinen – MEN ...

Så er det fantastisk at have en mand med maskinforstand i nærheden. Søren Timmermann fik genstartet maskinen og sikrede, at der igen var strøm på Endelave!

Endelave Beboerforenings udsendte var forbi med en kasse tak!

Endelave Beboerforening har efterfølgende sammen med borgmester Peter Sørensen henvendt sig til Konstant, der har ansvaret for, at der kommer strøm til Endelave.

Sammen med Peter Sørensen vil vi forsøge at få øget presset på Konstant. Som første prioritet skal de arbejde på en udskiftning af det 52 år gamle kabel, der forsyner Endelave med strøm. Som anden prioritet at få en permanent placeret generator på Endelave. I skrivende stund er der aftalt møde i oktober med adm. direktør i Konstant, Betina Haugaard Heron.

BANKO OG INGEN SKUMFEST, KUN FODBOLDFEST!

Årets traditionelle bankofest blev afholdt for fulde huse – "Banko Keld", "Nummerhaj Jens Otto" og de mange frivillige hjælpere sørgede for en festlig aften med mange forrygende flotte gevinster!

Stor tak til alle sponsorerne, som sørgede for at årets vindere blev begavet på bedste vis:

Vi måtte desværre skuffe rigtig mange børn og barnlige sjæle, da vindstyrke 12 forhindrede os i at gennemføre skumfesten – men bare rolig, vi har bestilt godt vejr til næste år!

Fodboldkampene blev gennemført, og her måtte Endelave under 15 se sig slået med 8-3 til sommergæsterne, mens kampen for over 15 blev vundet 8-4 af Endelave med venner!

Nyt fra Endelave Beboerforening

Vi ses igen til efterårsbanko torsdag den
15. oktober
i skolens gymnastiksal!

FÆRGE

Vi har i løbet af sommeren haft rekordmange glade gæster, og det er dejligt at se, at vores ø fortsat er et besøg værd!

Der arbejdes med en del ændringer for sejlplanen for 2027. Prisstrukturen bliver også udsat for ændringer, der blandt andet vil gøre det billigere for de, der besøger Endelave til fods. Kvartalskortene for personer vil også blive nedsat en del! Den endelige beslutning skal dog tages af Horsens Kommunes Byråd i september/november 2026. Følg med på vores hjemmeside:
Endelavebeboerforening.dk/dokumenter/faergedialogmoeder/

Af skade bliver man klog! Som følge af de seneste hændelser – Færgen der ikke kunne sejle, og de dertil hørende forsinkelser og sejlads til Horsens – mange er ikke er opkoblet SMS servicen, og vidste derfor ikke, hvad der skete, og hvornår alt kom på plads igen - har Endelave Beboerforening igen henvendt sig til Horsens Kommune og Færgeledelsen, og opfordret dem til at få de længe ønskede infoskærme opsat både i Snaptun og på Endelave, så vores brugere af færgen er opdaterede!

MEDICINUDFORDRINGEN PÅ ENDELAVE

Købmand Henry Hansen har ikke mere medicinudlevering på Endelave. Det betyder desværre også, at der ikke er mulighed for at købe håndkøbsmedicin hos Henry.

NY BESTYRELSESSAMMENSÆTNING

Karsten Kragh Hansen har midlertidigt måtte flytte fra øen på grund af arbejde, og kan derfor ifølge vedtægterne ikke være formand. Ny formand er Lars Møller. Tove Yde indtræder som medlem, og Karsten udtræder af bestyrelsen men vil dog fortsat være en del af færgeudvalget.

BAK OP OM ENDELAVE BEBOERFORENINGS ARBEJDE!

Endelave Beboerforening får ingen offentlig støtte og er afhængig af de mange ildsjæles frivillige arbejde – og kontingentindtægter.

Husk at støtte Endelave Beboerforening ved at indbetale kontingent for 2026 på kr. 100 på enten mobilepay 71917 eller ved bankoverførsel til konto 8130-6582022516 - Husk at anføre navn og adresse!
Du kan læse om (næsten) alle Endelave Beboerforenings aktiviteter på endelave-beboerforening.dk

for Endelave Beboerforening
Mike Thygesen

FOREDRAG 'NATTENS DYR'

Morten D.D. Hansen kommer igen til Endelave med et foredrag. Denne gang midt i efterårets begyndende mørke, hvor vi måske har brug for en gang god, gæv, humorfyldt og klog fortælling om NATTENS DYR.

Som biolog, TV-vært og meget mere formår Morten D.D. Hansen i den grad at gøre naturens liv nærværende, underholdende og interessant for alle.

Endelave har jo et enestående nattemørke, som kun findes få andre steder i landet. Som de fleste ved, arbejder beboerforeningen og Dark Sky Gruppen hårdt på at få Endelave certificeret som International Dark Sky Park, og foredraget skal ses som en inspiration til dette.

Det er et oplysende og underholdende foredrag, der har fokus på alt det, der sker derude på øen i nattens mulm og mørke. Om de forskellige dyrs liv og tilpasning til lys og mørke og ikke mindst den trussel, som kunstig belysning udgør for nattens dyr.

*Billedet er AI genereret
Foto er fra Mortens LinkeIn profil*

Foredraget er
tirsdag den 13. oktober kl. 19.

Alle er velkomne, store som små – og der er garanti for både god underholdning og et godt udbytte.

**Med venlig hilsen
Danna Borg**

KRISTIAN KLARVAND TILBAGE TIL ENDELAVE

KKV er klar til endnu en koncert på vores yndlings-ø, hvor vi har spillet siden 1999.

Vi lover at fyre den af, så selv de gamle udslidte tennissko får svært ved at holde sig fra dansegulvet.

Kom og oplev gamle kendinge fra den hedengangne Creedence Clearwater. Det bliver en fest.

Fredag den 16. oktober kl. 20

Og det er i gymnastiksalen Endelave Skole.
Entré kr. 100
Øl, vand og vin kan købes.

**Vel mødt
Endelave Rytmiske Musikforening**

Fra Møllehuset tak til alle

En hilsen til øboere, sommerhusfolk, sejlere, jægere og andet godtfolk, der har besøgt vores Øl- og Vinstue.

Vi har nu lukket efter otte gode år og vil gerne takke Jer alle for at have støttet os. Nu kalder pensionisttilværelsen.

**Med venlig hilsen
Pia Faber
Møllehuset**

ANNONCER

TURRIDNING ENDELAVE
Havhornet 3, Endelave
Tlf.: 61 75 97 87
mail: Mette.l.krog@gmail.com

Oplev skønne Endelave fra hesteryg.
Vi har rolige og stabile heste,
som gerne giver en god galop.

VIN OG ØL – HØJ KVALITET
Gode rød, rosé- og hvidvine. Bobler. Endelave-øl. Is i
lagerfryseren. Ring eller kig ind, så finder vi noget.

DRONNINGESMØGENS IS
Tekst, Tone og Tallerken I/S
Kongevejen 20
www.tekstogtone.dk

Hanne, tlf. 2048 0123
Lars, tlf. 6025 9603

Ø-Telefonbogen

HAR DU FÅET DIT TELEFONNUMMER OG MAIL MED I Ø-TELEFONBOGEN?

Det koster dig ikke noget at blive registreret.

Kontakt mig ved at sende en mail på sonja.elgaard@lightmail.dk, eller ved at lægge en besked i min postkasse på Kongevejen 22. Husk at oplyse hvilken Endelave-adresse tilføjelsen/ændringen gælder.

ENDELAVES Ø-TELEFONBOG FINDES I TO VARIANTER

Den printede udgave kan købes for kr. 40 ved henvendelse til Sonja Elgaard, Kongevejen 22. Printes efter behov, da telefonbogen løbende opdateres.

Print-selv-udgaven (der også kan bruges ToGo på ex. telefon) kan købes ved at sende mailadresse og forudbetale kr. 25 via MobilePay på tlf. 2242 2342 - skriv "telefonbog" i bemærkningsfeltet.

Sonja Elgaard

TROFA Maskinfabrikken Trofa
Kærvej 2 • 8700 Horsens
Tlf. 75 65 62 87 • troels@trofa.dk
Find det hele på trofa.dk

HYDRAULISK HÆK/HEGNSKLIPPER

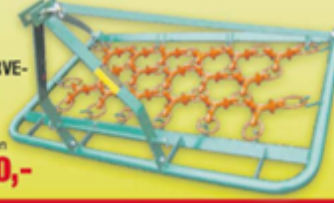
- Dansk kvalitet!
- Til minikørsel/forhængsser redskabsbærel!
- Tager direkte med pallegaffel eller pampendes alm. skovl!
- Klipper op til 5cm grene med 150 cm. kraftig klippehoved!
- 300 Grader swing på klippehoved!
- Kan klippe bagside af hæk og bag elbegr!
- Fæses med hydraulisk swing eller manuel swing.
- Model til hvad enten man har 1 eller 2 dobbelthængende udtag!
- Justerbar oliemængde ventil!

PRISER FRA **kr. 12.000,-**

DET ER NU GRÆSMARKEN SKAL GØRES KLAR

GRÆSMARKSHARVE-200CM
Udgørner muldskud, ujævnheder og belufter græsmarken
kr. 5.600,-

Husk at få klargjort græsmarken til græssæsonen

FÅ DET GAMLE GRÆS SLÅET - INDEN DET NYE SPIRER FREM!

KRAFTIG TRAKTORFRÆSER
Incl. kraftoverførselsaksel med sikkerhedsbolt!

175cm **kr. 10.900,-**
150cm **kr. 11.900,-**

175CM SLAGLEKLIPPER INCL. PTO AKSEL MED SIKKERHEDSBOLT!
En super maskine til afpudning af brakmarker, engarealer, græsfelde, hestefolde, vildttrier, skovveje m.m.
Fra **kr. 10.900,-**

Kan åbnes i dag for større græsflow og nemmere service!

Kraftigt klippeskjold

TRAKTOR GRÆSSLÅMASKINE
Udkast over HELE klippebredden incl. pto
125 cm. kr. 8.000,-
150cm **kr. 9.000,-**
180cm **kr. 10.500,-**

STENEDLÆGNINGSFRÆSER BREDDE 105CM/125CM/145CM/165CM
med eller uden græftskåbasse
Fra **kr. 11.800,-**

HUSK AT FÅ LAVET ET GODT JORDARBEJDE

FRÆSER TIL MINIGRAVER
• Perfekt til alt jordarbejde!
• Stør kapacitet, perfekt finish!
• Nem at anvende!
Pris **12.500,-**

NYHEDER TIL MINIGRAVER

ROTORHARVE INCL. PTO BREDDE 125CM ELLER 165CM
med eller uden græftskåbasse
Fra **kr. 13.500,-**

ENDELAVE MUSEUM
Vesterby 1
8789 Endelave
www.endelave-museum.dk

Åbningstider 2026:
Fra 1. maj til 30 august:
Daglig kl. 10:00 - 17:00.

Fra 10. til 18. oktober (efterårsferie): daglig kl. 10:00 - 17:00 – med forbehold for tagrenoveringen.

Endelave Jagtforening

HØSTFEST

Endelave Jagtforening indbyder til Høstfest i gymnastiksalen med god dansemusik

lørdag den 10. oktober.

Du må dække dit bord mellem kl. 12 og 13 og medbringe din mad til festen kl. 19.
ENTRE kr. 200

Der sælges øl, vin, vand og snaps.

ALLE ER VELKOMMEN, også alle der ikke er jægere!

**Med venlig hilsen
Endelave Jagtforening**

BUKKEPRAL

Endelave Jagtforening indbyder til bukkepral ved Bennys værksted

torsdag den 1. oktober kl. 11

**Med venlig hilsen
Endelave Jagtforening**

Endelave Museum

DEN GAMLE PRÆSTEGÅRD SIKRES NU FOR NÆSTE GENERATIONER

Inden året er omme, er Endelaves gamle præstegård, der i dag rummer Endelave Museum, sikret langt tid frem i tiden.

Snart herefter bliver den nordlige ende af museets stenlade åbnet og kan fungere som regnvejrs ly for gæster på gårdspladsen, der er den centrale del af Endelaves Kulturelle Mødested.

Allerede i efteråret 2025 blev gårdspladsen fornyet med brostensbelægning og borde-bænkesæt.

Det nye stråtag er den mest synlige fornyelse, murværket (der kaldes tavl) er gennemgået og fornyet, og de bærende konstruktioner har fået et eftersyn. Ib Elgaard er også nået langt med istandsættelse af museets vinduer. Museets bestyrelse har sideløbende strammet samlingen op, så den er blevet endnu mere attraktiv for publikum.

Projektet finansieres af Nordea-fonden, Ø-støttemidler, Slots- & Kulturstyrelsen, LAG-midler, Horsens Kommune og Endelave Beboerforening. HM Entreprenør A/S donerede transporten af brostenene, og mange frivillige har desuden givet en hånd med til oprydning og det forberedende arbejde.

Det har taget museets projektgruppe flere år og en del forgæves arbejde at skaffe midlerne – fredede bygninger og egns-museer er ikke i høj kurs hos bevilgende fonde, men til sidst lykkedes det at få skaffet de nødvendige 1,7 mio. kr. til Endelaves Kulturelle Mødested.

Nu kredser fremtidsdrømmene sig om renovering af stenladen, så der dannes rum for multikulturelle tematiske udstillinger, fortællingen om S/S Agdas forlis samt naturformidling – især for børn.

**Niels Aalund
for projektgruppen**

Endelave Fritids- og Kulturforening

NYT FRA EFK – EFTERÅRET PÅ ENDELAVE

Efteråret nærmer sig, og EFK har igen fyldt kalenderen med hyggelige stunder, grin, film, teater og selvfølgelig lidt godt at spise. Her kommer en lille opdatering, så du kan få sat krydserne i kalenderen.

VI SPISER SAMMEN IGEN!

Vi lægger ud med årets første Spis sammen-aften, og vi glæder os!

 30. oktober kl. 19.00

 I skolens gymnastiksal

Så find det gode humør frem, tag appetitten med – og kom og vær med til en hyggelig aften sammen med andre endelavitter.

ENDELAVE BIO ER TILBAGE!

Noget vi har glædet os rigtig meget til, er at kunne byde velkommen tilbage til Bio.

Har du en film, du længe har tænkt: "Den ville jeg egentlig gerne se..." så giv os et tip! Skriv til efk@endelave.com, så ser vi, om vi kan få netop dit filmønske på programmet.

Inden jul er der foreløbig planlagt to biografter:

 2. oktober
 20. november

Så hold øje med Facebook/Nytten, når vi afslører, hvad der kommer på lærredet.

SKAL VI FINDE ÅRETS DILETTANTSTYKKE?

Så er datoen endelig på plads!

Torsdag den 5. november kl. 19.

mødes vi i skolens gymnastiksal, hvor årets dilettantstykke skal findes.

Og måske har du lyst til at være med til at bestemme, hvad vi skal kaste os over denne gang?

Du kan allerede nu smugkigge på mulighederne hos Dansk Teaterforlag: Dansk Teaterforlag – Dilettant
<https://www.danteater.dk/index.asp?id=61>

Vi bestiller hæfter hjem til gennemsyn efter mødet den 5. november.

Så er det bare med at finde popcornene frem – eller måske snarere manuskriptet!

JULEFROKOSTEN SKAL SELVFØLGELIG OGSÅ MED

Julen kommer jo snigende, før vi næsten når at opdage det, og derfor skal vi også have sat kryds ved årets julefrokost.

 5. december 2026

I år bliver det en cateringløsning, og når menuen er landet, skal vi nok fortælle mere på EFK's Facebookside.

KIG FORBI ENDELAVEKALENDEREN

Du kan allerede nu finde alle EFK's datoer i Endelavekalenderen på øens hjemmeside. Så tag et kig og få sat de vigtigste krydser – det er jo altid rart at vide, hvornår man skal have appetitten, danseskoene eller det gode selskab klar.

OG HUSK LIGE EFK ...

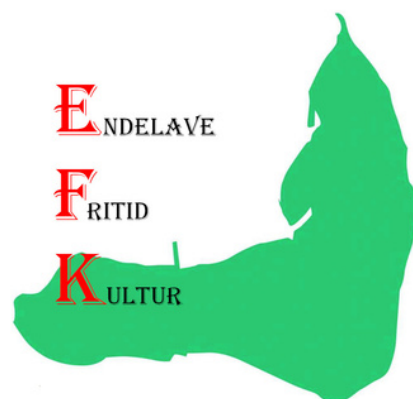
Har du husket at betale årets kontingent?

Det koster kun kr. 200, og pengene er med til at støtte EFK's mange spændende projekter og aktiviteter på vores lille ø.

MobilePay-boks: 34943

Vi håber, vi ses – til film, fællesspisning, dilettant, julefrokost og alt det andet, der gør Endelave til Endelave. ❤️

De bedste hilsner fra EFK

Endelave Lægeurtehave

HAVEN NU

"Æbler lyser rødt på træernes grene" og der er mange af dem.

Husk at det er muligt at leje lægeurtehavens "æblemøsteri".

Ring til Birthe på tlf: 2448 4220 og book en tid allerede nu.

KOMMENDE ARRANGEMENTER

sæt kryds med det samme!

EFTERÅRSFERIE OG ÆBLEKAGE KONKURRENCEDAG

i Lægeurtehaven

**Onsdag den 14. oktober
kl. 13-16**

Kom og deltag i vores æblekage-konkurrence og se hvem der løber med titlen som "Endelaves bedste æblekage-bager".

Medbring din favorit æblekage og få den vurderet af vores kageelskende dommerpanel.

Der er mulighed for at prøve bueskydning og dine sløve knive kan blive slebet. Lothar viser os sin peruanske musvåge, PERU, som ofte besøger Endelave.

Du er også hjertelig velkommen til blot at købe kaffe/te/saftevand og kage, og nyde nogle timer i hyggeligt selskab.

Vi glæder os til at se dig til en hyggelig dag fyldt med æblekager!

Tilmelding af deltagende kager til Lone senest mandag den 12/10 gerne på SMS 3073 1047.

Kagen skal leveres senest kl. 12.

MEDLEMSARRANGEMENT MED FOREDRAG OG FÆLLESSPISNING

**Mandag den 2. november
kl. 19**

vil bestyrelsen gerne invitere alle havens medlemmer til en spændende aften med foredrag og hjemmelavet suppe.

I år får vi besøg af familien bag "Hjarnøkassen", som kommer og fortæller om deres virksomhed.

Arrangementet er gratis for alle medlemmer, men da vi gerne vil vide, hvor mange vi skal lave mad til, så kræver det tilmelding til Birte Olsen på tlf. 2448 4220 senest *mandag den 26. oktober*. Vi håber at se mange af jer.

Hvis du nu sidder og ærgrer dig over, at du ikke har fået købt et medlemskab til Endelave lægeurtehave, så er det stadig muligt.

Det kan købes for kr. 100 og kan betales på MobilePay nr. 65066.

JULEMARKED I LÆGEURTEHAVEN

Trænger du til at komme i julestemning? Så kom i Lægeurtehaven

**Lørdag den 28. november
kl. 11-15**

Der er flere fine boder, hvor man kan finde mange fine, hjemmelavede produkter. Der vil være amerikansk lotteri, samt kaffe, te, saftevand, gløgg og æbleskiver. Har du noget du gerne vil sælge til årets julemarked, så kontakt Birthe på tlf. 2448 4220.

Vi glæder os til at se jer!

**Venlig hilsen
Bestyrelsen i Lægeurtehaven**

ANNONCER

Produktion, omfletning og reparation af:
Poul Kjærholm PK 20, 22 og 24

Lene Iversen
Skippergaarden - Kongevejen 14 - 8789 Endelave
Mobil: 51 55 66 08
www.endelaveflet.dk - info@endelaveflet.dk

Alt forefaldende arbejde udføres!

Entreprenør Per Faber

- ✓ Anlægsarbejde og belægning
- ✓ Reparationer
- ✓ Støbe og flisearbejde

Vesterby 45, 8789 Endelave
Tlf.: 20 20 28 44

- Robotsvejsning
- Smedearbejde
- Pladearbejde
- Fremstilling af stålstel til møbelindustrien
- Butiksinventar
- Enkeltstyks- og seriearbejde
- Produktudvikling, vi deltager gerne i prototype udviklingen

Mere end 30 års erfaring

KLINTEBJERGVEJ 13 - 5450 OTTERUP
28 19 49 82 - THOMAS@JMROR.DK

Lisa's
blomster - hele året
Leddet 23, Lund • 8700 Horsens

Åbningstider
Torsdag kl. 12-18
Fredag kl. 12-17
Lørdag kl. 10-13

Kontakt udenfor åbningstid
Tel: 20 72 43 69

Når turen går til Endelave

2BnB2 – Bed n' Breakfast K22
Kongevejen 22, 8789 Endelave
Tlf.: +45 22 42 23 42
Mail: sonja.elgaard@lightmail.dk
Hjemmeside : <http://bednbreakfastk22.dk>

ENDELAVETAXA
* **Personer: Op til syv personer**
* **Kørestolskørsel + to personer**

Bestil i god tid, pr. telefon.
Ingen natkørsel som udgangspunkt.
Betaling efter gældende takster,
Mobilepay foretrækkes.
Vi køres ved
Lars Møller, tlf. 6025 9603

www.endelavebladet.dk

Besøg Endelavebladets hjemmeside

Alt til hus og have i storsække
Flis • sand • granitskærver • muld • sten

Vi leverer storsækken lige ved døren eller ind over hækken
Storsækken er engangsemballage. 1 m³ dækker ca. 20 m² i et lag af 5 cm. 1 m³ vejer fra 600-1700 kg. Vi leverer selvfølgelig også hele læs løst tippet! Selvfølgelig daglig mellem 8-16. Lørdag 9-12. Vi læsser gerne.

Nyt **COLORTRÆFLIS**
Havens nye bunddække, leveres i 6 spændende farver
Colortræflis er et nyt produkt til bunddække i haven. Vælg en farve der fremhæver dit hus, eller matcher dine bede. Colortræflis er organisk og biologisk nedbrydeligt og er derfor ufarligt for miljøet.

Mahogni Teak Blod-beg Rød elm Gul elm Mose og

Se, bestil og køb vores produkter på hjemmesiden eller ring
STORSÆKKE SERVICE

www.SANDMANEN.com
tlf. 70 23 03 64

Endelave Kirke og sogn

oktober og november 2026

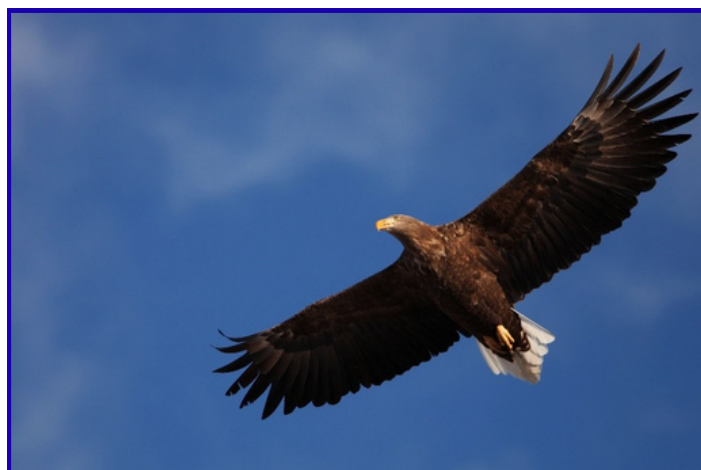
Havørnene

Der er ørne i lunden. Fra præsteboligen kan man se havørnen med dens karakteristiske hvide hale fouragere over markerne og slå ned på byttet. Jævnligt flyver den tilbage til den lille skov og sætter sig i et stort asketræ, om aftenen for at overnatte. Mågerne skriger, rågerne larmer og musvågerne piber. De synes ikke begejstrede for deres nye bekendtskab.

Ørnen hører til de rovfugle, vi advares mod at sætte tænderne i. De gamle bibelske love nævner i samme sætning gribbe, glenter, falke, ugler og ravne. Spis dem ikke! Og det er måske meget godt, for disse rovfugle tilhører, i modsætning til ænder, snepper, fasaner og gæs, toppen af fødekæden og er fyldt med tungmetaller, mikroplast, PFAS og anden livsfarlig forurening. Så ingen finder menukort med "Sprød, farseret vandrefalk", "Grib i flødesovs" eller "Havørn indbagt i egen vinge".

Foto: Jesper Hyldahl, fra Uth Kirke

GUD OG ØRNE

Ørnen findes mange steder i Bibelen. Johannes, evangelisten, ses ofte afbilledet sammen med en ørn. Det skyldes, at Johannes ligesom en svævende ørn ser det hele lidt fra oven, ser helheden, fra begyndelsen til enden, nogen siger med højtflyvende teologisk klarsyn.

Og Gud ligner en ørn. Dels som en beskytter, der bærer de retfærdige på sine vinger, men dels også som en voldsom kraft. For ligesom en ørn, der overvåger sit bytte og slår ned med skarpe klør, udletter Herren sine fjender. Som knap så uskyldige kaniner dør de alene ved nedslagets kraft.

Vi kender ørnen fra de salmer, vi synger, idet vi forsynes med ørnens vinger, så vi med himmelsk ro, ubevægeligt kan udnytte termikkens luftstrømme og svæve længere og længere op i himlen.

ENDELAVE KIRKE

Sognepræst: Emilie Sindbjerg Duelund
Sognepræst: Karen Holdt Madsen
Sognepræst: Bettina Erbs Hillers
Sognepræst: Jesper Hyldahl
Graver: Søren H. Krogh
Kirkesanger: Kirsten Nielsen
Organist: Margit F. Kristensen
Kordegn: Birgit Juel Martinsen
Kirkeværge: Lene Iversen

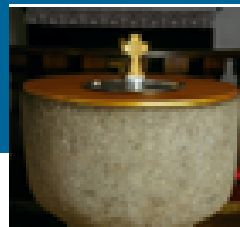
3051 1084
7568 2448
2127 1772
2167 0158
2032 4910
2962 0989
4012 5009
5155 6608

ENDELAVE MENIGHEDSRÅD

Claus Holm	2682 9507
Lars Herlev	4083 6701
Lene Iversen	5155 6608
Manuela Knudsen	4058 8528
Mette Skjold	3020 2029

Kirkebladet udgives af menighedsrådet og redigeres af sognepræsterne

JAGT OG ØRNE

Der er ikke jagttid på havørn. Den er fredet. Før i tiden var det ikke unormalt, at folk, der ligesom råger, musvåger og måger ikke brød sig om ørnebekendtskab, har været kreative for at få den væk. Man har således indsamlet nedlagte kadavere, puttet gift ind i maven og udlagt det som byttedyr for ørnen. Selv om jagtloven forbyder den slags i dag, ses der stadig eksempler på denne ulovlige og forkastelige adfærd. Lad os i stedet glæde os over, at ørnen er tilbage i den danske natur og trives på Endelave.

Hvis vi i den kommende jagtsæson undlader at skræmme havørnen væk, kan vi stadig se den svæve højt på himlen ikke langt fra kirken. Måske kommer man i tanke om dens symbolske betydning. Skulle det blive ens tid, som man siger, kan man forestille sig selv med sådanne vinger, der kan bringe en nær himlens Gud. Og det kan være nyttigt at blive mindet om, når efteråret og mørket tager til, og vi nærmer os Allehelgen.

Jesper Hyldahl, sognepræst

Foto: Torben Zorg Nissen

ALLEHELGEN

Ved allehelgen mindes vi de døde. Søndag, 1. november er det en særlig gudstjeneste, hvor tab, savn, længsel, mørke og sorg står som vigtige temaer. Men også trøst, håb, lys, taknemmelighed og glæde, og hvad vi ellers bærer med i tanke og hjerte. Der er tradition for, at navnene læses op og lys tændes for dem fra Endelave, der er døde det seneste år eller nedsat på kirkegården.

Gudstjenester

**Når ikke andet nævnes,
er gudstjenesten i
Endelave Kirke kl. 11.15**

OKTOBER

søndag d. 11. 19. søndag efter trinitatis
Emilie Sindbjerg Duelund

NOVEMBER

søndag d. 1. Allehelgen
Jesper Hyldahl

søndag d. 15. 24. søndag efter trinitatis
Karen Holdt Madsen

søndag d. 29. 1. søndag i advent
Jesper Hyldahl

Sankt Hans talen

OM ENDELAVE OG OM DET AT HØRE TIL PÅ DEN HER Ø

Efter opfordring fra flere endelavitter, der var med til Skt. Hans i Lægeurtehaven og hørte Thomas U. Fengers tale, har vi bedt Thomas, om vi må bringe det i bladet, hvilket han venligst har givet sin tilladelse til.

Redaktionen

SANKT HANS TALEN

Tak for invitationen til at holde årets båltales i Lægeurtehaven.

Der er det specielle ved at skulle holde tale Sankthansaften, at da kan man snakke om stort set hvad som helst. Sådan er det langt fra altid. Nu har der for nylig været grundlovsdag, hvor man helst skal tale om Grundloven og emner som frihed, folkestyre, demokrati. Og jeg har været præst, og der holder man også mange taler, de hedder prædikener, hvor man taler ud fra en bestemt bibeltekst. Men Sankthansaften er der ikke noget bestemt, som man taler ud fra, og som talen skal indeholde.

Jeg har besluttet, at jeg vil tale om Endelave og om det at høre til på den her ø, og være en del af den her ø. Dét er nemlig fælles for os. Vi er – i hvert fald langt de fleste – kommet til den her Sankthansaften, fordi vi har nogle stærke bindinger til den her ø. På forskellig vis. Fordi vi bor her. Eller fordi vi har boet her. Fordi vi har sommerhus her. Fordi vi har familie her, eller har haft familie her. Fordi vi har en livshistorie her, på den ene eller den anden vis. Og naturligvis er vi også kommet, fordi det er hyggeligt og en tradition med det store bål. Ilden og ildens kraft, når den rigtig får fat.

Det er også godt at være sammen om midsommersangene, som er nogle af de dejligste, vi har. For eksempel Danmark nu blunder den lyse nat, som var en af de 100 sange, som blev valgt som danskernes mest populære i den nylige afstemning i Danmarks Radio. Dog først på 75. pladsen.

Men tilbage til bindingerne og Endelave.

For min egen families vedkommende, så startede vores binding en efterårsdag i 1991 med grå himmel, hvor vi fra færgen gennem støvregnen så Endelave første gang. Det er nu 35 år siden. Vi havde aldrig været her. Men vi vidste selvfølgelig noget. Vi vidste, at der boede omkring 160 fast på øen. Det var ikke så mange, men til gengæld var der mange kaniner. Vi vidste, at der var børn, og dermed også skole. At der var en købmandsbutik. En bagerbutik. Der var læge, og dyrlæge. Og ikke mindst, at der var et stadig levende landbrug – med gårde, med husdyr, med produktion. Der var høstfester. Der var Jens Peters altmuligbutik, og der var et gæstgiveri. Og smugkroer. Der var en masse foreninger og bestyrelser. Og så var der en kirke og en præstegård. Og der var et menighedsråd. Og der var folk, som gik i kirke. Og dette sidste havde selvfølgelig min særlige interesse, fordi jeg skulle være præst her.

Det var i 1991, og nu er der gået 35 år. Og 35 år er på den ene side ikke ret lang tid i det store regnskab. Herregud, 35 år. På den anden side er det uendelig lang tid og kan opleves som en hel menneskealder.

Noget af det mest mærkelige er i den forbindelse, at en meget stor del af den generation, som vi fik meget med at gøre, og som var lidt ældre end os, da vi kom, og som vi havde selskabelighed med og kom til at kende rigtig godt, at de i dag er væk. De er ikke mere, men ligger på kirkegården – på Endelave eller andre kirkegårde. Der møder vi navnene.

Kirsten og jeg snakker jævnligt om, at hvor er det mærkeligt, at nu er den og den også væk. Helt for nylig Frede Lassen, Dorte Olsen, Mogens Olsen. Mennesker, som fyldte meget. Men navnene står i kø på alle dem, som ikke er mere. Og nu er det næsten hele generationen, som er på vej til at være væk. Og hver gang én forsvinder, bliver Endelave en smule mere fremmed. En smule fattigere. Samtidig med, at vi selv rykker nogle pladser frem i aldersrækken og efterhånden selv bliver yderste led. Også dét føles mærkeligt.

Sankt Hans talen

Men det, som for alvor er mærkeligt og alvorligt, det er, at med dem, som dør, så er det også øens hukommelse og identitet, som forsvinder. De, som kunne huske bagud. De, som sikrede kontinuiteten, og som var forbindelsesleddet mellem i dag, og den tid, som var engang.

Det var i høj grad de gamle familier, som stod for dén kontinuitet bagud. Hvor nogle familier havde en historie flere slægtled tilbage. Enkelte af de familier findes her jo stadigvæk. Men også de bliver færre og bliver trængt tilbage af de nye, som kommer til. Gårdene bliver solgt, de går ud af slægtens eje. De bliver feriehuse, eller hvad de bliver. Opkøbt. Nogle gange ved man ikke helt, hvorfor de bliver opkøbt, og til hvilket formål.

Til gengæld kommer der jo så nye folk hertil. Heldigvis, for ellers så det skidt ud. Sådan at der sker en udskiftning. Ligesom jeg og min familie for 35 år siden kom hertil som nye beboere. Men rigtig gamle rodfæstede endelavere bliver sådan nogle som jeg og min familie jo aldrig nogensinde.

Det med det gamle og det nye, - det kan gå hånd i hånd, men det kan også rumme konflikter. Interesser kan støde sammen. For hvad vil de nye? Kan man være helt trygge ved dem? Kommer de og vil lave det hele om?

Jeg kan huske engang til en generalforsamling i beboerforeningen, at der skulle vælges ny bestyrelse. Det er mange år siden. Det foregik i gymnastiksalen. Da sad jeg overfor nogle af de gamle endelavere. Og da hørte jeg én sige til den, hun sad ved siden af, idet jeg ikke tror, at det var meningen, at andre skulle høre det. Men jeg hørte hende sige, lavmælt, da navnene kom frem på dem, man kunne stemme på. Og hvor der var flere nytillflyttede blandt disse navne. Jeg hørte hende sige: Jeg forstår ikke, at de tør!

Det var klart, at hun var utryg ved, at der kom for mange nye ind, som ikke kendte øens traditioner og gamle skikke.

Der kom så selvfølgelig nye ind, da stemmerne blev talt op, og det gik ikke så slemt, det hele. For de nye ville jo også Endelave. Og de nye blev jo også ældre med tiden, og blev klogere på, hvad Endelave er.

Jeg kan også huske engang hjemme hos os selv, hvor Kirsten og jeg – ligesom konen til generalforsamlingen – snakkede om, at der var noget, som skete herovre, og som var noget nyt, der var kommet, og som vi ikke var tilfredse med. Og vi var jo trods alt øboere, syns vi! Så kan jeg huske, at en af vores børn sagde: Jamen I kan da ikke regne med, at I kan have øen for jer selv!

Det har jeg siden tænkt en del over, at det er jo rigtigt. Der er ikke nogen, som har patent på Endelave. Fordi Endelave er en blanding af alle dem, som bor her, og som kommer her. Og som holder af Endelave, og som vil Endelave.

Der, hvor konflikterne og uenighederne og diskussionerne så kommer, det er der, hvor vi vil noget forskelligt, og hvor interesser støder sammen. Fordi vi er en blanding af alle mulige mennesker med hver vores meninger om, hvad Endelave skal være, og hvad fremtiden for øen skal være.

For at tage to yderpositioner:

Der er nogen, som holder af Endelave, fordi Endelave er anderledes og forskellig fra fastlandet. Som godt kan lide, at Endelave netop ikke er som fastlandet. Og som accepterer, at der er nogle ting, vi ikke har herovre, og som man har på fastlandet. Men at det ikke gør noget. Tværtimod. Det er nemlig noget af charmen og det tiltrækkende. Det er også de samme, som ikke ønsker de store forandringer. Som godt kan lide det gamle Endelave. Som især tiltrækkes af naturen, det langsomme tempo, stilheden. Og tror på, at det også i virkeligheden er det, som tiltrækker turister. At her møder de noget, en ægthed og oprindelighed, som de ikke møder andre steder.

Det er én yderholdning.

En modsat holdning er, at Endelave for alt i verden ikke skal være stillestående. Der skal ske noget. Der skal forandring og udvikling til. Endelave skal have de samme faciliteter som fastlandet. Med hurtigt internet og mere bosættelse og mere for turister og jægere. En større butik måske. Og festival og events. Fordi det er den slags, som der skal satses på, og som skal tiltrække mennesker. Der skal udbygges og renoveres og moderniseres. Det vil også skabe indtjening og økonomisk fremgang. Og arbejdspladser. Velstand til øen. Basis for flere færgeafgange.

Jeg tror, at de fleste kan finde sig selv placeret et sted i forhold til de to holdninger, eller et eller andet sted i midten. Og hvis man har lyst til at læse en meget kendt roman, om en lille ø, hvor de to holdninger og konflikterne mellem dem spiller en afgørende rolle, så kunne det være romanen Løgneren af Martin A Hansen. Der hedder øen bare Sandø og er en fiktiv ø. Den roman er fra 1950. Og den roman er også god af tusind andre grunde.

Foto: Privat

Jeg vil slutte min Sankthansaftentale med at minde om, at ingen af os kan regne med at have øen for os selv. Jeg vil slutte med at minde om, at den konflikt mellem det gamle og det nye, den vil altid være der. Og det er også en politisk konflikt. Men mit fromme ønske skal være, at vi tager hensyn til hinanden, fordi vi skal være her alle sammen i vores brogede forskellighed med vores visioner og drømme og kærlighed til øen.

Thomas U. Fenger

Søndag den 6. september fandt en gruppe dejlige, strikkende kvinder til Endelave for at deltage i Endelavestrik. Nogen kom helt fra Odense og Nyborg. Engagerede Lisa Renner guidede os på fornemste vis gennem nye mønstre, ud- og indtagninger i multipatent. Det var helt igennem en super hyggelig dag.

Lidt ærgerligt at kun 20 fandt vejen til gymnastiksalen, og at kun én fastboende deltog.

Maden blev i år leveret af undertegnede og Dorte Knudsen. Sidstnævnte var en uundværlig husalf - og det skal hun have stor tak for. Hanne Fabrin skal ligeledes have tak for de lækre kager, som hun havde lavet til eftermiddagskaffen.

Nu skal vi lige sunde os lidt oven på dagen og gå i tænkeboks mht. hvad der skal ske næste år. Der skal i hvert tilfælde flere deltagere til.

Mette Køhler

Foto: Mette Køhler

Mød en Endelavit

LOTTE KRONBORG

Den 18. august tog jeg ud på Havhornet igen, men denne gang var det for at besøge Lotte Kronborg, som bor på en lille ejendom med omkring 8 hektar jord til.

Hun er i gang med at klippe sin lange hæk, da jeg ankommer. Solen skinner, og det blæser lidt, så vi slår os ned i haven under et kæmpe platantræ i størrelse med dem, man ellers kun ser i syden med den afskallede "militæragtige" bark. Et imponerende træ som Lotte selv har plantet for mange år siden i starten af 90'erne. Der bliver serveret frisk æblejuice fra øen, og snakken glider let.

Lotte kom til øen i 1984 og faldt pladask for øen og dens befolkning. Hun fortæller, at hun stadig oplever det som et kæmpe plus at have fået lov at komme tæt på det lille samfund, som jo på mange måder er en afspejling af det store! Hun fortæller, at det netop er det og den varierede natur som hun elsker og fremhæver, når folk undrer sig over, hvordan i alverden hun kunne finde på at flytte til sådan en lille ø!

Hun kom fra Aarhus egnen, og efter gymnasiet tog hun en uddannelse som landskabsarkitekt og arbejdede som sådan i en årrække, men hun blev nysgerrig på landbruget, og senere i livet besluttede hun sig så for også at tage uddannelsen som landmand på Kalø Landbrugsskole. Inden hun kom herover, levede hun et nomadeliv, som hun siger, og boede i forskellige kollektiver.

Hun fik på et tidspunkt nys om, at Vejkrø skulle sælges som en andels ø, men den endte dog med at blive opkøbt af en enkelt mand. På den måde var hun åbenbart kommet til at stå et sted som en, der gerne ville bo på en ø. På et tidspunkt ringer en

gammel bekendt, som boede på Endelave og spurgte, om hun ikke kunne tænke sig at komme over og besøge hende og se øen lidt an, og det ville hun da gerne. Senere ringede samme og sagde, at Dorthe Olsen manglede en til at passe sine køer, og Lotte slog til. Senere blev der så en stilling ledig som husbondefløser på Endelave, og så flyttede Lotte til Endelave som ca. 40-årig. Hun fik lov til at bo på Øvregården, som dengang var ejet af Hans Henriksen. Hun hjalp ham med hans kalve og malkekvæg, som var opstaldede derude. Hun synes, det er et kæmpe privilegium at have oplevet det gammeldags landbrug og det samfund, som var herovre på det tidspunkt.

På det tidspunkt havde hun også legestue med de mindre børn tre gange om ugen og fungerede som graver og kirketjener. På en lille ø stykkes et arbejdsliv ofte sammen med mange små jobs.

Lotte var også med til at starte Lægeurtehaven op fra bunden, og hun er glad og stolt over, at den stadig eksisterer i bedste velgående.

Det endte med, at hun købte sin nuværende ejendom i 1991, og her bor hun stadig. Lotte har haft får og høns i mange år, og hun har en fantastisk lille oase af en have med grøntsager og urter og er dermed ret selvforsynende. Hun holder sig i den grad i gang, og trods sine 82 år er hun stadig i fuld sving. Hun er desuden aktiv i øens utallige foreninger.

Lotte, det var så hyggeligt at besøge dig og høre din historie, som jeg dog ikke vil bringe i fuld længde 😊 Tak for hyggelig snak og for i dag ... vi deler begge en stor passion for Endelave.

Fotos: Hanne Barner

Hanne Barner
Redaktionen

Et dramatisk besøg

I mere end 30 år har min mor Ellen elsket at komme på øen. Endelave har altid stået for noget magisk for hende, siden hun som ganske lille fra sin mosters lejlighed nede ved havnen i Horsens så færgen afgå mod Endelave, forundret over hvor eksotisk dette fjerne sted dog måtte være.

Hendes første besøg på øen kom dog først, da vi havde fundet vores nye sted, dengang Elses og Arthurs hus, lige ved Trekanten i 1995.

Siden har hun været her masser af gange. I en årrække o 80'erne kom hun hvert år sammen med yngre venner og lånte huset nogle dage. De stoppede med besøget for nogle år siden - de yngre var blevet for svage, mente min mor, selv sidst i 90'erne.

Årene har nu heller ikke passeret hende uden at sætte sig spor. Mor er nu 101 år gammel, hjemmeboende, men med en del hjælp. Sidst på sommeren tog vi hende med til Endelave et par dage, efter at have konfereret med hjemmeplejen, om det gik an. De synes, det var en god ide, tiden bliver jo let lang, og mor var mere end glad for langt om længe at komme til Endelave igen.

Vi havde et par fine dage, og sidste aften gav hun som planlagt middag på kroen. Det nød vi alle tre i fulde drag.

Ellen Kjær Hansen, 101 år, ved middagen på terassen på kroen en dejlig sommeraften.

Fotos: Privat

Så om natten startede noget ubehag. Da hendes meget besværede vejrtrækning og rallen tog til, ringede jeg til vagtlægen tidligt om morgenen. Jeg holdt telefonen hen til mor, så han selv kunne høre, og vagtlægens omgående reaktion var: "Lyder som en blodprop i hjertet. I bliver, hvor I er. Jeg starter akutberedskabet".

Mindre end fem minutter efter rullede Arne ambulancen ind i indkørslen, og han kom ind med den ro omkring sig, han spreder. Efter yderligere et par minutter dukkede en yngre læge op, og gav sig straks til at måle det ene og det andet, knække ampuller og finde sprøjter frem. Medens han baksede med sit, ringede de fra helikopteren til mig og spurgte, hvor vi dog blev af. De stod allerede og ventede på flyvepladsen.

For at gøre resten kort: Mor kom til Horsens, siden til Odense, og endelig hjem til sin bopæl udenfor Odense. Hun har haft en mindre blodprop i benet siden, men er ellers i pæn bedring rent fysisk. Vi må se, om det kan nå at blive til endnu et besøg herovre for hende.

Alle disse ord først og fremmest for at berette, hvor fantastisk det har været at opleve beredskabet fungere. Vi har tit hørt, at man ikke kan blive alvorligt akut syg et bedre sted end her, og det blev bestemt demonstreret i praksis.

Det får mig så til at tænke på de utallige gange gennem årene hvor vi, heldigvis i langt mindre dramatisk sammenhæng, har haft brug for en håndsrækning af en eller anden art – og uden undtagelse altid har oplevet, at der straks var hjælp at finde.

Jo, Endelave har helt særlige kvaliteter. Vi er taknemmelige for at have fundet et så fantastisk sted og blive modtaget så vel. De mange ting, som vi er involveret i på fastlandet, gør at vi stadig (selv som pensionister) stadig har daglig bolig der. Men det bliver mere og mere Endelave. Det får man ikke nok af.

**Jens Otto Kjær Hansen
Søndermølle 4**

Helikopteren klar til afgang med Ellen Hansen

Vi søger boliger til salg på Endelave

Flemming Thykjær
Mobil: 23 40 29 14
Mail: fty@nybolig.dk

 Nybolig

STØT VORES ANNONCØRER - DE STØTTER OS

Jeg kører på
Endelave
efter aftale –
oftest i
weekenden.
Ring for
aftale

BRAMDRUPDAM EL
AUT. EL-INSTALLATØR HENNING PETERSEN

75 56 81 05
BRAMDRUPDAM-EL.DK

Indkørsel

Schildknecht/Hoé familiegravsted

BESØG PÅ DET GAMLE SCHILDKNECHT/HOÉ FAMILIEGRAVSTED PÅ ENDELAVE KIRKEGÅRD 2026

Mit navn er Per Stig Laustsen. Jeg er gift med Karin Schildknecht Hoe, hun tilhører 7. slægtled efter Major Schildknecht.

Familiens historie har haft min interesse helt fra 1969, da jeg så det gamle familiegravsted for første gang. Her i juli 2026 besøgte vi, som så ofte før Endelave. Det første vi foretog os efter ankomsten til øen, var at kigge ind på kirkegården. Det var dog et trist syn at se familiegravstedet, som var overgroet af meterhøjt ukrudt og samtlige gravsten var skjult af vedbend, bukjetjørn, brombær og andet. Vi havde for to år siden set et skilt på gravstedet, hvorpå der stod NEDLAGT. Det sørgelige syn var mere, end vi kunne holde ud at se. Vi havde heldigvis en havesaks med, som Karin gik i gang med, og jeg gik amok på tidsler og alt det øvrige ukrudt med skovl,

FAMILIEGRAVSTEDET

GRAVSTEN 2: (ulæselig) Jeg har placeret et lille skilt ved siden af stenen hvor skriften er genskabt ved hjælp af et gammelt foto, fremskaffet fra Endelave Museum af Ib Elgaard.

Johan Daniel Schildknecht (1793 -1857) og dennes hustru Ane Margrethe Nicoline Schildknecht, majorens søn og svigerdatter. JD led åbenbart af en smitsom sygdom, som også tog livet af to af hans børn en måned senere (se gravsten 1).

skuffejern og rive. Der blev en kæmpe bunke affald, som vi ikke lige vidste, hvad vi skulle gøre af, så vi lod det ligge i en stak, med håb om at graveren var så flink at fjerne det.

Problemet er selvfølgelig, at der ikke længere er nogen, der betaler for fornyelse og vedligeholdelse af gravstedet. Jeg vil dog håbe, at det historiske gravsted vil blive bevaret for fremtiden. Gravstedet bliver jo omtalt i brochurer og i historiske skrifter om Endelave Kirke (som ligger tilgængelig i våbenhuset). Jeg vil mene, hvis gravstedet helt forfalder eller ender med at blive fjernet, så mister Endelave noget af sin historie.

Jeg vil her efterfølgende gøre rede for familiens gravsten, da jeg ved, at der er nogen, der ikke er klar over, hvordan det hænger sammen med slægtskabet. (Alle gravsten er fotograferet i 2011)

GRAVSTEN 1

Georg Ditlev Schildknecht, Major og Eskadronchef, og ejer af Endelave, (1741 -1800).

De tre navne under hans eget er børnebørn - børn af sønnen Johan Daniel Schildknecht og dennes hustru Ane Margrethe Nicoline Schildknecht (se gravsten 2).

De tre børnebørn

Georg Ditlev Vendelin 12 år, Carl Jens Anton 23 år og Amalie Charlotte Johanne 21 år. De to sidstnævnte døde januar 1858.

Majorens hustru, Karen Cappel f. Fischer flyttede i 1836 fra øen og er gravlagt i Bogense.

Schildknecht/Hoé familiegravsted

GRAVSTEN 3: Gerhard Hoé (1836 - 1918) giftede sig i 1863 til familiegodset Louisenlund ved sit ægteskab med Laura Hoé, født Schildknecht (1843 - 1923). De to nederste navne er deres børn, hhv. Johan Daniel - i familien kaldet dyrlægen - og hans ugifte søster Anna Margrethe, som blev plejemor for Johan Daniels to drenge, efter deres mors alt for tidlige død (se gravsten 4).

GRAVSTEN 5: Lille Gerhard (1½ år gammel 1893 - 1895).

GRAVSTEN 7: Kristian Frederik Herman Schildknecht Hoé (1890 - 1965) og Olga Ingeborg, født Pedersen (1892 - 1968). Olga og Frederiks søn Gerhard er også gravlagt på Endelave Kirkegård (se gravsten 8).

GRAVSTEN 10: Jens Peder Pedersen (1931 - 1997) og hans hustru Laura Marie Pedersen født Schildknecht Hoé (1933 - 2000).

GRAVSTEN 4: Anna Margrethe Hoé (1867 - 1896). Hun blev gift med dyrlæge Johan Daniel Schildknecht Hoé, og var mor til K. Frederik, Ejnar og lille Gerhard Schildknecht Hoé (se gravsten 5-7).

GRAVSTEN 6: Ejnar Schildknecht Hoé (1892 - 1944) og sønnen Karl Johan (1930 - 1944) omkom begge ved S/S AGDAs forlis. Ejnars hustru var Anna Sofie Hoé (1899 - 1993). Datteren Laura Marie er også gravlagt på Endelave Kirkegård (se gravsten 10).

GRAVSTEN 8: Gerhard Schildknecht Hoé (1920 - 1959) var gift med Olga, født Borup Nielsen.

Fem år efter Gerhards død blev Olga gift igen og flyttede fra øen i 1973. Gerhard og Olgas søn, Bjarne døde kun 19 år gammel og er gravlagt ved siden af sin far (se gravsten 9).

GRAVSTEN 9: Bjarne Schildknecht Hoé (1951 - 1970).

STØT VORES ANNONCØRER - DE STØTTER OS

ENDELAVE LÆGEURTEHAVE

- Besøgshave
- Café
- Butik
- Rundvisninge

Søndermølle 29, 8789 Endelave, Tlf. 5171 3371

Lej Kærhuset
i weekenden eller i ferien

Besøg www.kaerhuset-endelave.dk
eller ring til 40829399
for booking eller mere info.

Hvis du vil være god ved din bil

AUTOCENTRALEN
MERE END BILER

Autocentralen Horsens
Vejlevej 151 | 8700 Horsens | T: 76 28 20 60
www.autocentralen.com/horsens

Hvorfor betale mere for din olie?

Vi sammenligner literprisen med de store olieselskaber. Samme olie og samme levering til døren — bare uden det store prisskilt.

BILLOST			
BASIS	PRIMAOLIE	PrimaOlie	16.280,-
PLUS	PRIMAOLIE	PrimaOlie	16.380,-
BASIS	Uno X	Uno-X Fyringsolie	20.565,-
PLUS	OK	OK Benzin	20.706,-
BASIS	DCC energi	DCC Energi	22.107,-
PLUS	DCC energi	DCC Energi	22.407,-

Pris pr. 1000 liter. inkl. moms.

Altid personlig service - Hurtig levering og billige priser - Ingen abonnement og ingen binding.

Ring til os på **88 44 84 04**

Besøg os på **prima-olie.dk**

PRISERNE ER DAGSPRISER INKL. MOMS PR. D. 3/9 OG GÆLDENDE VED MINIMUM 700 LITER.

Lægeklinikken Endelave

LÆGEKLINIKKEN ENDELAVE
Drives af Lægerne Østergade 29,
Hammel

Lægeklinikkenes åbningstider vil blive slået op på Facebook gruppen "Nytten" s

Lægeklinikken Endelaves telefon er
7568 9023

Lægerne Østergade 29, Hammel træffes
alle dage mellem kl. 8 og 16 på telefon
8696 1199

Der kan bestilles medicin og stilles spørgsmål via mail på hjemmesiden
<http://østergadehammel.dk>

Ø-sygeplejersken træffes alle hverdage
mellem kl. 8 og 16

Behov for lægehjælp efter 16.00 og i weekenderne: Kontakt vagtlægen
Tlf.: 7011 3131
(Vagtlægen kontakter sygeplejersken)

Ved alvorlig skade eller akut opstået alvorlig sygdom, ring 112

Endelave Færgefart

PASSAGERTALLENE

	2022	2023	2024	2025	2026
JANUAR	2629	2607	2344	2782	2641
FEBRUAR	2873	2795	3068	3145	2620
MARTS	3056	2976	4627	3597	3908
APRIL	5248	4363	3927	5494	4874
MAJ	6887	7283	7960	6861	8929
JUNI	7008	7716	7236	7777	8502
JULI	14458	14703	15707	15499	16122
AUGUST	9486	8702	11139	10857	10185
SEPTEMBER	5677	6616	6600	6062	
OKTOBER	4496	3949	5086	4992	
NOVEMBER	2885	1999	3302	3532	
DECEMBER	2864	3152	3229	3312	
TOTAL	67567	66861	74225	73910	57781

HUSK AT SLÅ BILALARMEN FRA

inden du forlader din bil.

For at sikre en behagelig og rolig overfart for alle passagerer, beder vi venligst alle bilister om at huske at deaktivere deres bilalarmer, inden de forlader deres køretøj ombord på færgen. Du kan også undlade at låse din bil, så er alarmen ikke sat til. Dette vil hjælpe med at undgå unødvendige forstyrrelser og sikrer en mere behagelig rejse for alle, herunder de dyr der kan opholde sig på vogndækket under overfart.

Vi takker for jeres forståelse og samarbejde.

Med venlig hilsen
Endelavefærgen

TILMELD DIG FÆRGENS SMS-SERVICE

<https://mf-ndelave.dk/priseroginformation/smsservice>

Når du har meldt dig til færgens SMS-service, får du automatisk sendt beskeder, hvis færgen er aflyst, eller der er ændringer i sejlplanen. Det er gratis at være tilmeldt servicen, og du kan til enhver tid afmelde dig igen.

Nyttige telefonnumre

NYTTIGE TELEFONNUMRE	KONTAKTPERSON		TELEFON
Biblioteket	Kongevejen 26 - Døgnaåbent, Selvbetjening		
Elforsyning - NRGi	Driftsafdelingen		8739 0404
Endelave Færgefart, pladsres.	Kontoret, åbent mandag til fredag, kl. 10-15		7629 2765
Endelave Færgefart, mobiltelefon	Udenfor kontortid		4040 7217
Endelave Pakkeshop	Kongevejen 41 C, åbent man, tors, fre 12-17, tirs 12-14, ons 16-18, lør-søn lukket		2834 8601
Havnefoged	Heidi Lund Uhrskov		5158 9942
Renovation og containerudlån	Carsten Jørgensen		2127 5070
Sognefoged og brandfoged	Jørgen Holm Pedersen		7258 3699
Sognepræst, Endelave Kirke	Jesper Hyldahl		2127 1772
Spildevand / kloak	SAMN Forsyning		2080 1350
Sygeplejerske	Kan kontaktes i tidsrummet 8-16, mandag-fredag		7568 9023
Vandforsyning	SAMN Forsyning		7626 8700
Endelave Beboerforening	Formand	Lars Møller	6025 9603
Endelave Bryggerlaug	Oldermand	Klavs Hornum	2917 2685
Endelave Bådlau	Formand	Erik Munk Jacobsen	2074 9178
Endelave Flyveplads	Ejer	Familien Toft	5124 6877
Endelave Fritids- og Kulturforen.	Formand	Helle Koefoed	EFK@endelave.com
Endelave Idrætsforening	Formand	Maria Bager	5384 0728
Aktiv Ø	Koordinator	Sonja Elgaard	2242 2342
Endelave Jagtforening	Formand	Benny Rasmussen	2978 0023
Endelave Lægeurtehaveforening	Formand	Lone Kau	3073 1047
Endelave Menighedsråd	Kontaktperson	Mette Skjold	3020 2029
Endelave Taxa	Taxachauffør	Lars Møller	6025 9603
Endelave Vinlaug	Formand	Jens Otto Kjær Hansen	2014 1266
For. Endelave Skole - booking	Lokaler og shelter	Bente Skovgaard	5158 9971
Foreningen Endelave Skole	Formand	Jacob Eskildsen	3160 8100
Grundejerforeningen Lynger	Formand	Annemette R. Glyngø	8755 4325
Landsbyrådet, Horsens Kommune	Kontaktperson	Mike Thygesen	3035 4333
Mandeklubben GammelNok	Bagmand	Ib Elgaard	2268 3194
Museumsforening Endelave Museum	Formand	Ib Elgaard	2268 3194
Sammenslutningen af Danske Småøer	Repræsentant	Karsten Kragh Hansen	2627 9088
Støtteforeningen Endelaveleiren	Formand	Jørgen Holm Pedersen	7258 3699
Vinterbadeklubben De Kolde Kaniner	Havgasse	Hanne Holm	2048 0123

ENDELAVEBLADET

- udgives som fælles blad for
øen Endelave i Kattegat

Tryk: Step print power
Oplag: 385 styk
Kontakt:
info@endelavebladet.dk

www.EndelaveBladet.dk

REDAKTION

artikel@endelavebladet.dk

Hanne Barner
Vesterby 7
Tlf. 2361 9154

Sonja Elgaard
Kongevejen 22
Tlf. 2242 2342

Abonnenter og
annoncører:
Sonja Elgaard

Jeanne Galler
Lynger 3
Tlf. 2487 5567

Mette Køhler
Søndermølle 14
Tlf. 4059 6987

Forside:Efterår på Endelave
Fotograf: Torben Zorg Nissen

ANNONCER

Bladet udkommer i et oplag på 375 i
formatet A4, 297 * 210 mm.
Desuden er bladet tilgængelig i digital form
på hjemmesiden www.endelavebladet.dk.

	Spalte mm-pris	Pris pr. blad
1 udgivelse	3,00 kr.	3,00 kr.
2 udgivelser	5,25 kr.	2,62 kr.
3 udgivelser	7,50 kr.	2,50 kr.
6 udgivelser	9,00 kr.	1,50 kr.

Prisen for annoncen fremkommer ved at
gange højden af annoncen i mm med
spaltemillimeterprisen
(ganget med antallet af spalter à 94 mm,
hvis annoncen dækker mere end en spalte).

Da bladet ikke er momsregistreret, skal der
ikke svares moms af beløbet.
Annonceringen begynder, når betalingen for
indrykningen er bladets redaktion i hænde
eller efter nærmere aftale. Der tages
forbehold for fejl og mangler i denne
prislister.

Henvendelse vedr. annoncering:
E-mail: sonja@endelavebladet.dk

ABONNEMENTSTEGNING

Abonnement kan tegnes ved henvendelse til
Sonja Elgaard, sonja@endelavebladet.dk.

Pris

Kr. 250 i trykt udgave inkl. forsendelse DK

Kr. 450 i trykt udgave inkl. forsendelse
udland

FRIVILLIGE BIDRAG

Frivillige bidrag til bladet modtages med
tak på konto nummer i Danske Bank:
Reg-nr: 3193
Kontonr: 3193612563

Redaktionsgruppen arbejder uden vederlag.
Bladets økonomi er baseret på annoncer og
frivillige bidrag fra personer, foreninger,
institutioner m.m.

ARTIKLER

Udgivelsesdatoer: den første i lige måneder
februar, april, juni, august, oktober og
december

Deadline: den 6. i måneden før udgivelses-
dato. Indlæg modtaget efter deadline kan
ikke garanteres medtagelse i førstkomende
nummer.

Artikler og andre indlæg sendes i Word-
format til: artikel@endelavebladet.dk
Billeder fremsendes som jpeg-filer med anført
fotograf.

Artikler skrevet af andre end
redaktionsgruppens medlemmer udtrykker
ikke nødvendigvis redaktionsgruppens
holdninger.

Redaktionsgruppen forbeholder sig ret til at
forkorte indlæg. Angreb på personer ved
navns nævnelse kræver indlægsholder har
informeret modparten. Ligeledes trykkes
anonyme indlæg ikke.

Bladet uddeles gratis til huse og sommerhuse
med en tilgængelig postkasse på Endelave.
Hvis man derudover ønsker et eksemplar af
bladet, kan man tegne et abonnement.

RETNINGSLINJER 'STAFETTEN'

Stafetten er en klumme, hvor ordet er frit,
men det man skriver om, må gerne have en
relevans til Endelave. Det må meget gerne
handle om noget aktuelt, en "spids" eller en
mening, en holdning eller "glæden ved" at
gøre noget bestemt – kort sagt et budskab
man gerne vil frem med.

Stafetten skal maks. være 450 ord (ca. 2.500
anslag) og færre, hvis der skal foto med.

Bladudvalget udpeger næste skribent som
stafetten går videre til.

Bladets bagsideredaktør **Hanne Barner** opfordrer læserne til at indsende materiale til denne side, f.eks. anekdoter, tegninger, digte, vittigheder eller andre ideer.
artikel@endelavebladet.dk - skriv "Idé til bagsiden"

SPØGELSESKOEN PÅ ENDELAVE

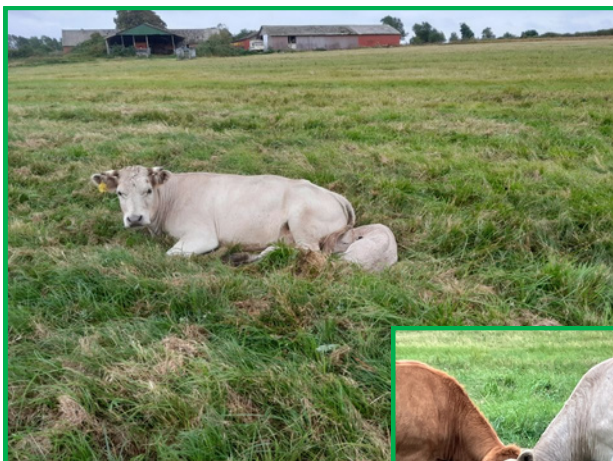
En vinteraften gik en dreng på Endelave udenfor huset. Da han kom ind igen, sagde han til sin bedstemor: "Det er da mærkeligt, at naboens ko går frit rundt herude i aften."

"Det er vist ikke helt rigtigt," svarede bedstemoren. "Tag tællekniven dér, og stik den fast over døren." Drengen gjorde, som hun sagde. Kort efter buldrede det voldsomt mod døren. Det var spøgeriet i skikkelse af en ko, men fordi kniven sad over døren, kunne den ikke trænge ind.

Historien er hentet fra bogen, der hedder "180 gamle danske sagn og fabler", og her har forfatter Mourits Horst Løvholt arbejdet med at gøre klassiske danske tekster tilgængelige for nutidens læsere gennem nænsom sproglig bearbejdning og historisk research. Bogen er udgivet hos Muusmann Forlag, og tilladelse til referering er givet fra forlaget.

Billedet er AI genereret

OG SÅ EN LEVENDE KO PÅ ENDELAVE

Den 18. august sad vi to medlemmer af Endelavebladets redaktion og observerede en kælvende ko med hver vores kikkert for at få hele seancen med og for at holde øje med, om der blev brug for assistance!

Det blev en spændende oplevelse - specielt for undertegnede, som aldrig havde set det "live" før! "Uddrivelsen" varede et par timer.

"Maren" klarede det flot alene, og ud kom en stor, fin tyrekalv, og vi fik lidt fotos i kassen;).

Hanne Barner

Foto: Jeanne Galler